

Міністерство освіти і науки України
Державний біотехнологічний університет

ГЛОБАЛЬНІ ЕКОНОМІЧНІ ТРАНСФОРМАЦІЇ ТА ЦИФРОВІ ІННОВАЦІЇ В БІЗНЕСІ

Матеріали
міжнародної науково-практичної конференції

15 травня 2026 року

Харків – 2026

**Міністерство освіти і науки України
Департамент агропромислового розвитку
Харківської обласної військової адміністрації**

**Державний біотехнологічний університет
Академія економічної освіти Молдови (м. Кишинів, Молдова)
Університет прикладних наук RISEBA (м. Рига, Латвія)
Інтегральний університет (м. Лакхнау, Індія)
Кентерберійський університет Крайст-Черч (м. Кентербері, Великобританія)
Сілезька академія (м. Катовіце, Польща)
Державний Університет «Київський авіаційний інститут»
Дніпровський державний аграрно-економічний університет
Київський національний університет технологій та дизайну
Львівський торговельно-економічний університет
Національний університет біоресурсів і природокористування України
Національний університет «Львівська політехніка»**

ГЛОБАЛЬНІ ЕКОНОМІЧНІ ТРАНСФОРМАЦІЇ ТА ЦИФРОВІ ІННОВАЦІЇ В БІЗНЕСІ

**Матеріали
міжнародної науково-практичної конференції**

15 травня 2026 року

Конференція проведена в межах реалізації грантового проекту «Supporting the Digital Transformation of Higher Education in Ukraine: Creating a Network of Centers for Innovative Learning and Research» (DITEL) (№ 101237908) напряму Розвиток потенціалу вищої освіти програми Європейського союзу Еразмус+.

Конференція проведена за фінансової підтримки Європейського Союзу. Погляди та думки, висловлені в цьому документі, належать лише автору(ам) і не обов'язково відображають погляди Європейського Союзу або Європейської комісії. Ні Європейський Союз, ані орган, що надав грант, не несуть за них відповідальності.

**Co-funded by
the European Union**

Харків - 2026

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Михайлов В.М., д-р техн. наук, проф. (*голова оргкомітету*);

Серік М.Л., канд. техн. наук, доцент; **Ларіна Т.Ф.**, д-р екон. наук, проф.;

Гросул В.А., д-р екон. наук, проф.; **Філімонов Ю.Л.**, канд. екон. наук, доц.
(*заступники голови оргкомітету*).

Члени оргкомітету:

Воловик І.А., канд. екон. наук, доц.; **Ганущак-Єфіменко Л.М.**, д-р екон. наук, проф.;

Гоель А.К., доц.; **Гуцул Т.А.**, канд. екон. наук, доц.; **Джексон Тім**;

Домбровскіс В., д-р філософії; **Зубков С.О.**, д-р екон. наук, проф.;

Кравченко О.М., д-р екон. наук, доц.; **Кучер Л.Ю.**, д-р екон. наук, проф.;

Ломовських Л.О., д-р екон. наук, проф.; **Міронов Ю.Б.**, д-р екон. наук, доц.;

Несторенко Т.П., канд. екон. наук, доц.; **Пашенко Ю.В.**, канд. екон. наук, доц.;

Сукачова С.М., канд. екон. наук, доц.; **Штанько Т.М.**, **Яковлева В.П.**

Глобальні економічні трансформації та цифрові інновації в бізнесі [Електронне видання]: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 15 травня 2026 р. / Держ. біотехнологічний ун-т. – Харків, 2026. – 687 с. Електронні текстові дані. - Режим доступу: <http://btu.kharkov.ua/nauka/konferentsiyi/>
DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.20489970>

До збірника матеріалів увійшли тези доповідей учасників Міжнародної науково-практичної конференції «Глобальні економічні трансформації та цифрові інновації в бізнесі», що відбулася 15 травня 2026 року у Державному біотехнологічному університеті.

Матеріали збірника відображають результати наукових досліджень і практичних напрацювань, присвячених сучасним тенденціям розвитку економіки, цифровізації бізнес-процесів, інноваційним технологіям управління та трансформації глобальних ринків.

Видання розраховане на вчених, викладачів, здобувачів освіти та фахівців, які займаються питаннями економічного розвитку, цифрової економіки та підприємництва..

Представлені у матеріалах конференції тексти тез доповідей подано в авторській редакції. Автори тез несуть повну відповідальність за зміст публікації, а також добір, точність наведених фактів, цитат, економіко-статистичних даних, наукової термінології, власних імен та посилань на літературні джерела.

Козуб В.О., Козуб С.О. Порівняльний аналіз конкурентних переваг України та країн Центральної і Східної Європи в умовах глобальних викликів	461
Косовська В.В., Панчишин В.О. Диверсифікація бізнесу як чинник підвищення конкурентоспроможності підприємства	464
Кравченко Н.В., Плисківська Є.В., Плисківська М.В. Менеджмент аграрного бізнесу в умовах кліматичних змін та цифрової трансформації: виклики і перспективи розвитку	466
Кучер Л.Ю., Андрійчук Т.Ю. Диверсифікація комерційної діяльності як інструмент забезпечення конкурентоспроможності підприємства в умовах глобальних викликів	469
Левковець О.М. Стратегії позиціонування міжнародної компанії у цифровій бізнес-екосистемі	471
Левченко Д.В. Трансформація споживчих моделей у контексті сталого розвитку	475
Листопад О.А. Цифровізація управління приватним закладом дошкільної освіти як чинник ефективних управлінських рішень	478
Ломовських Л.О., Скалацький А.В., Колпак С.М. Стратегічне управління розвитком сільського господарства	481
Луцак Р.Л. Планування процесів забезпечення конкурентоспроможності бізнесу в умовах цифровізації	483
Майборода М.М., Юхта Р.В. Формування комунікативної стратегії підприємства на міжнародних ринках в умовах цифровізації бізнесу	486
Майстренко О.В. Організаційно-управлінські важелі формування «зеленої» конкурентоспроможності підприємств	488
Макогон В.В., Захарова О.А. Економетричне та факторне моделювання впливу податкового навантаження на фінансову стійкість аграрних підприємств	491
Недобор І.В. Інституційні детермінанти ефективного повоєнного розвитку економіки України	493
Нікішина О.О., Зеркіна О.О. Забезпечення конкурентоспроможності суб'єктів ринку борошномельно-круп'яної продукції України на інноваційній основі	496
Носова Н.І. Необхідність зміни парадигми управління агропродовольчим сектором України в умовах глобальних викликів у контексті запровадження нових цифрових технологічних рішень у повоєнний час	499
Осадчий М.Л. Стратегічний менеджмент підприємств водного транспорту України в умовах цифрової трансформації та глобальної конкуренції	502
Пачева Н.О., Бондарєва К.І. Комплексне управління діловими комунікаціями як чинник конкурентоспроможності підприємства в умовах цифрової трансформації	505
Пашнєв В.О. Особливості оцінки рівня інклюзивності в публічному адмініструванні закладів охорони здоров'я	507

**Козуб В.О. канд. екон. наук, доцент,
Харківський національний економічний університет ім. С. Кузнеця
Козуб С.О., PhD з економіки, старший науковий дослідник,
Національний науковий центр «Інститут судових експертиз
ім. засл. проф. М. С. Бокаріуса»**

Порівняльний аналіз конкурентних переваг України та країн Центральної і Східної Європи в умовах глобальних викликів

У сучасних умовах глобалізації та посилення інтеграційних процесів особливого значення набуває формування та розвиток конкурентних переваг національних економік. У сучасних умовах розвитку світового господарства конкурентоспроможність національних економік формується під впливом широкого спектра глобальних викликів, які суттєво трансформують традиційні фактори економічного зростання. Для України та країн Центральної і Східної Європи (ЦСЄ) ці виклики мають як спільні риси, так і специфічні прояви, що обумовлено різним рівнем економічного розвитку, ступенем інтеграції до європейського простору та інституційною спроможністю держав. Сучасні глобальні виклики, зокрема геополітична нестабільність, наслідки військових конфліктів, енергетична криза, цифрова трансформація та зміни у світових ланцюгах доданої вартості, суттєво впливають на конкурентоспроможність держав. Для України ці фактори мають особливе значення через необхідність відновлення економіки, підвищення її стійкості та інтеграції до європейських ринків.

Для України, яка перебуває на етапі активної євроінтеграції, важливим є аналіз конкурентних позицій порівняно з країнами Центральної та Східної Європи (ЦСЄ), які вже пройшли трансформаційний шлях і інтегрувалися до європейського економічного простору. Країни ЦСЄ, зокрема Польща, Чехія, Словаччина, Угорщина, Румунія, Болгарія, країни Балтії, мають подібний історичний досвід переходу від планової до ринкової економіки, що робить їх релевантними для порівняння з Україною. Розуміння сильних та слабких сторін української економіки порівняно з країнами ЦСЄ дозволяє формувати ефективні стратегії підвищення її конкурентних переваг, визначати перспективні напрями інвестицій та розвитку високотехнологічних секторів, а також оптимізувати державну політику у сфері економічного розвитку. Актуальність дослідження посилюється потребою у формуванні ефективної стратегії економічного розвитку України в умовах післявоєнної відбудови.

Країни ЦСЄ після інтеграції до Європейського Союзу (ЄС) сформували модель експортно-орієнтованої економіки з високим рівнем інституційної стабільності. Євроінтеграція країн ЦСЄ після розширення ЄС 2004 року значно підвищила їхній рівень глобалізації, інвестиційної привабливості та економічної відкритості, забезпечило доступ до фінансових ресурсів, ринків та інституційних механізмів, що суттєво вплинуло на формування їхніх конкурентних переваг. Україна, натомість, перебуває на етапі трансформації та євроінтеграції, що

формує змішану модель конкурентних переваг – поєднання ресурсних, індустріальних і нових цифрових факторів.

Перш за все, варто розглянути макроекономічні параметри розвитку. Одним із ключових індикаторів конкурентоспроможності є рівень економічного розвитку, зокрема ВВП на душу населення. В Україні ВВП на душу населення, за даними Світового банку, становить близько 5,4 тис. дол. [2], тоді як середній показник для країн Європи та Центральної Азії перевищує 31 тис. дол., а серед країн ЦСЄ (Польща, Чехія, Румунія) цей показник у 3–6 разів вищий, що свідчить про значний розрив у рівні добробуту [1]. Такий розрив свідчить про нижчу продуктивність економіки, обмежений доступ до капіталу та технологій, а також недостатній рівень структурної модернізації. Водночас варто відзначити, що Україна демонструє потенціал до економічного зростання навіть в умовах глобальних викликів, що є важливою передумовою для подальшого скорочення розриву.

Значний вплив на формування конкурентних переваг має якість інституційного середовища. Досвід країн ЦСЄ свідчить, що саме інституційні реформи, пов'язані з адаптацією до стандартів ЄС, стали ключовим фактором підвищення їхньої конкурентоспроможності. Країни ЦСЄ після вступу до ЄС значно покращили верховенство права, контроль корупції, політичну стабільність. Для України характерні слабкість інститутів, політична нестабільність, нижчий рівень довіри до держави, воєнні виклики. Тобто інституційна інтеграція в ЄС є ключовою конкурентною перевагою країн ЦСЄ, якої Україна поки не має повною мірою.

Покращення верховенства права, забезпечення прозорості державного управління, боротьба з корупцією та захист прав власності сприяли залученню іноземних інвестицій та розвитку підприємництва в країнах ЦСЄ. В Україні, попри проведення реформ, інституційне середовище все ще характеризують низкою проблем, зокрема недостатньою ефективністю судової системи, високим рівнем корупційних ризиків та нестабільністю регуляторної політики. Це суттєво обмежує можливості реалізації конкурентного потенціалу країни.

Не менш важливим елементом конкурентоспроможності є людський капітал. Україна традиційно має високий рівень освіти населення, особливо у технічних та інженерних спеціальностях. Це створює передумови для розвитку високотехнологічних галузей, зокрема ІТ-сектору, який є одним із найбільш динамічних в економіці країни. Водночас суттєвою проблемою є міграція кваліфікованої робочої сили до країн Європейського Союзу, що призводить до втрати людського потенціалу. Країни ЦСЄ, навпаки, змогли не лише зберегти, а й ефективно інтегрувати людський капітал у європейський ринок праці, що сприяло підвищенню продуктивності праці та доходів населення.

Інноваційний розвиток є ще одним важливим чинником формування конкурентних переваг. У цьому контексті країни ЦСЄ мають суттєві переваги завдяки доступу до фінансування з боку ЄС через фонди ЄС, участь у програмах (Horizon Europe тощо), участі у спільних науково-дослідних програмах та розвитку інноваційної інфраструктури [3]. В Україні, незважаючи на наявність значного науково-технічного потенціалу, рівень фінансування досліджень і

розробок залишається низьким, що стримує розвиток інноваційної економіки. Водночас ІТ-сектор України демонструє високий рівень конкурентоспроможності на міжнародному ринку, що свідчить про наявність значного потенціалу для інноваційного прориву за умови належної державної підтримки.

Аналіз структури економіки та експорту також виявляє суттєві відмінності між Україною та країнами ЦСЄ. Українська економіка значною мірою орієнтована на експорт сировини та продукції з низькою доданою вартістю, зокрема аграрної продукції та металургії. Натомість країни Центральної та Східної Європи змогли інтегруватися у глобальні виробничі ланцюги, що дозволило їм збільшити частку високотехнологічної продукції в експорті. Така диверсифікація забезпечує більш стійке економічне зростання та підвищує конкурентоспроможність на міжнародному рівні.

Інфраструктурний розвиток є ще одним важливим аспектом конкурентних переваг. Україна має вигідне географічне положення, що створює потенціал для розвитку транзитних перевезень та логістики. Проте зношеність транспортної та енергетичної інфраструктури, а також недостатній рівень інвестицій стримують реалізацію цього потенціалу. Країни ЦСЄ, завдяки фінансовій підтримці ЄС, змогли модернізувати інфраструктуру та інтегруватися у європейські транспортні коридори, що значно підвищило їхню конкурентоспроможність, енергетичну стійкість через диверсифікацію ресурсів.

Отже, результати порівняльного аналізу свідчать, що Україна має низку вагомих конкурентних переваг, серед яких високий рівень людського капіталу, потужний аграрний сектор, розвинений ІТ-сектор та вигідне географічне положення. Водночас країни Центральної та Східної Європи мають переваги у сфері інституційного розвитку, інноваційної підтримки, інфраструктури та інтеграції у глобальні економічні процеси. Основною причиною відставання України є не відсутність ресурсів, а недостатня ефективність їхнього використання, зумовлена інституційними та структурними обмеженнями. Досвід країн ЦСЄ демонструє, що послідовне впровадження реформ, інтеграція до європейського економічного простору та активна інвестиційна політика можуть забезпечити суттєве підвищення конкурентоспроможності. Отже, для України важливим є використання цього досвіду з урахуванням національних особливостей та сучасних глобальних викликів.

Список використаних джерел:

1. World Bank. World Development Indicators. URL: <https://data.worldbank.org>; 2. World Bank. Ukraine Overview. URL: <https://www.worldbank.org/en/country/ukraine>; 3. European Commission. European Innovation Scoreboard 2025. URL: https://research-and-innovation.ec.europa.eu/statistics/performance-indicators/european-innovation-scoreboard_en#european-innovation-scoreboard-2025.

Наукове електронне видання
Можна використовувати в локальному та мережному режимах

**ГЛОБАЛЬНІ ЕКОНОМІЧНІ ТРАНСФОРМАЦІЇ
ТА ЦИФРОВІ ІННОВАЦІЇ В БІЗНЕСІ**

МАТЕРІАЛИ

Міжнародної науково-практичної конференції

15 травня 2026 р.

Видано в авторській редакції

Відповідальні за випуск В.А. Гросул
Ю.Л. Філімонов
Ю.В. Пащенко
С.М. Сукачова

Комп'ютерна верстка Ю.В. Пащенко

Підп. до друку 20.05.2026 р. Об'єм даних 6,95 Мб

Державний біотехнологічний університет
Вул. Алчевських, 44, Харків, 61002